

Analyse | kraka

12. januar 2026

Fødevareprisernes prisfald de seneste måneder skyldes sæsonmønsteret

Af Niels Storm Knigge

Fødevarepriserne steg kraftigt i 2022, og er siden det indledende spring fortsat vokset. Området har derfor høj politisk bevågenhed. I de sidste fem måneder af 2025 faldt fødevarepriserne, men denne analyse viser, at hovedparten af dette fald kan tilskrives sæsonbaserede udsving i fødevareprisindekset og ikke et egentligt underliggende fald.

- Fødevarepriserne er steget markant siden slutningen af 2021. I 2022 var den årlige vækstrate kortvarigt over 15 pct., og den årlige vækstrate 2022-2025 var 6,5 pct. i snit.
- Fødevarepriserne steg betydeligt i begyndelsen af 2025, men er siden juli måned faldet knap 4 pct. Denne analyse viser dog, at dette følger det traditionelle sæsonmønster, hvor priserne vokser i årets første syv måneder, og falder fra juli til december.
- Korrigeres for sæsonudsving, er faldet i fødevarepriser fra juli til december 2025 på ca. ½ pct. Der har altså ikke manifesteret sig et større underliggende fald i fødevarepriserne i Danmark, selvom de seneste måneders tal kunne læses sådan. For 2025 som helhed er fødevareprisstigningen over 3 pct.
- Set over et længere perspektiv er fødevarepriserne steget mere end forbrugerpriserne i øvrigt – dette skyldes dog helt overvejende udviklingen efter 2021.
- Fødevarepriserne er vokset så markant, at man skal tilbage til før 2015, før lønvæksten matcher fødevareinflationen. Dvs. en gennemsnitlig indkøbskurv kostede omtrent det samme antal arbejdstimer i 2025, som den gjorde i 2015. Indkøbskurven koster stadig flere arbejdstimer i 2025, end den gjorde i fx 2018 eller 2021.

Kontakt

Ledende økonom
Niels Storm Knigge
Tlf. 4076 7623
E-mail nsk@kraka.dk

1. Sammenfatning

Fødevarepriser har politisk fokus – aftale forhandles

Fødevarepriserne er tilbage i det politiske fokus. Regeringen forhandler i øjeblikket med Folketingets partier om den konkrete udformning af en aftale, der kan involvere både en nedsættelse af momsen i en form, samt ekstraordinær økonomisk støtte til visse lavindkomstgrupper i form af, hvad statsministeren i sin nytårstale kaldte, "en fødevarecheck".

Har fokus pga. høj prisvækst siden himmelflugt i 2022

Det politiske fokus kommer efter fødevareprisernes himmelflugt i 2022, hvor de kortvarigt rundede 15 pct. i årlig vækst, som er blevet fulgt af en periode med relativt høj prisvækst. I alt er fødepriserne vokset 6,5 pct. årligt i perioden 2022-2025.

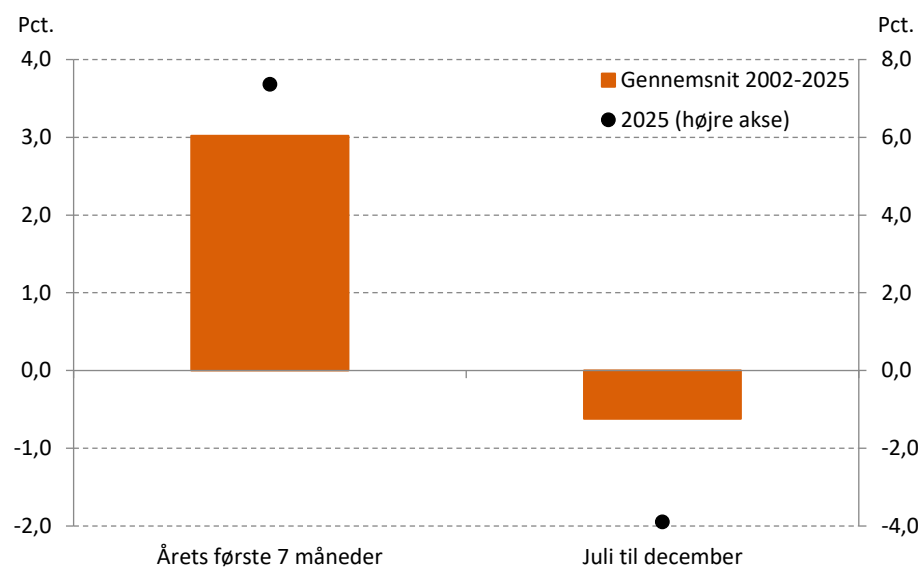
Nylige prisfald skyldes mest af alt sæsonmønster

For nylig har faldende fødevarepriser siden juli fået en del opmærksomhed. Denne analyse viser dog, at det fald først og fremmest skyldes et sæsonbetonet mønster – det er nemlig helt normalt at fødevarepriserne, målt ved Danmarks Statistiks prisindeks, vokser frem til juli måned for derefter at falde til december.

Priser vokser normalt til juli – og falder til december

I perioden 2002 til 2025 er priserne i gennemsnit vokset 3 pct. i årets første syv måneder, mens de er faldet 0,6 pct. resten af året, jf. figur 1. I 2025 er udsvingene endnu kraftigere, her voksede priserne 7,4 pct. frem til juli, for derefter at falde næsten 4 pct. til december. I alt er fødevarepriserne vokset ca. 3,2 pct. i 2025.

Figur 1 Priserne stiger normalt i årets første syv måneder – og falder i de sidste fem

Anm.: Søjlerne viser et simpelt gennemsnit af prisvæksten fra januar til juli hhv. fra juli til december i hvert år fra 2002 til 2025.
Kilde: Egne beregninger på Statistikbanken PRIS111.

Renset for sæsonmønster er faldet blot på knap ½ pct

Analysen viser, at sæsonmønstrene kan forklare hovedparten af de faldende priser. Korrigeres tallene for sæsonudsving, viser udviklingen fra juli til december 2025 blot et fald på ca. ½ pct. Inflationen ser ud til at være aftaget, men der har endnu ikke manifesteret sig et nævneværdigt fald i fødevarepriserne i Danmark.

Skal tilbage til 2015 før lønvækst kan matche fødevarer

Analysen viser også, at den høje fødevareprisinflation har oversteget lønvæksten de senere år. Man skal tilbage til et udgangspunkt i 2015, for at væksten i fødevarer og løn omtrent har været lige store, når man måler frem til 2025. En indkøbskurv med et

gennemsnitligt udvalg af fødevarer koster derfor stadig flere arbejdstimer i 2025, end den gjorde i fx 2018 eller 2021.

2. Fødevarerprisernes prisfald skyldes sæsonmønstret

Inflationen steg drastisk i 2022 – særligt fødevarer

I 2022 voksede priserne drastisk, ikke mindst fødevarerpriserne. Det pludselige hop i priserne gav markante politiske efterdønninger, og stillede mange husholdninger, ikke mindst blandt de mindre velstillede, i en udfordrende situation med at få enderne til at hænge sammen i husholdningsbudgettet. Efter 2022 har inflationen generelt været moderat, men forhøjet for fødevarer.

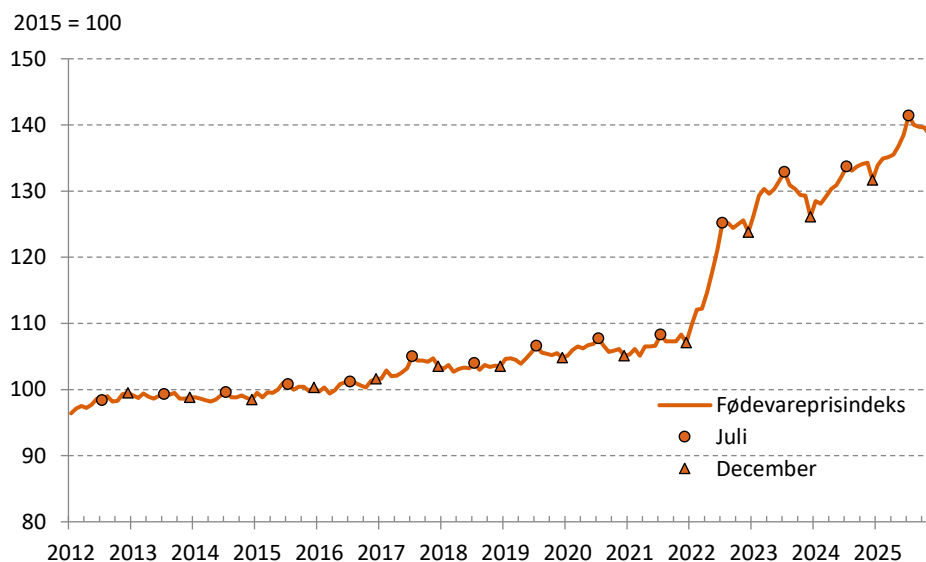
Høj inflation gav øget fokus – også på seneste udvikling...

Den forhøjede fødevarerinflation medførte et øget fokus på priserne, og diskussionen om en ekstraordinær fødevarercheck til trængte husholdninger, eller hvorvidt man fx skal lempe moms, for at sænke priserne, foregår i øjeblikket politisk. Derfor er der et naturligt øget mediefokus på området. Det har derfor også fået en del opmærksomhed, at priserne på fødevarer fra juli måned 2025 er faldet i Danmark. De nyeste tal viser, at priserne er faldet ca. 4 pct. fra juli til december 2025.

... men fald i seneste 5 måneder er drevet af sæsonmønstre

Som denne analyse viser, er det desværre nok en anelse for tidligt at glæde sig. Det er nemlig et traditionelt sæsonbetonet mønster, at priserne vokser i årets første syv måneder, for derefter at falde eller vokse i langt mindre grad resten af året. Mønstret kan ses direkte ud af fødevarerprisindekset fra Danmarks Statistik, som viser prisernes niveau. Indekset er gengivet i figur 2 med angivelse af juli hhv. december måned i hvert enkelte år.

Figur 2 Fødevarerprisindekset i Danmark

Anm.:
Kilde: Statistikbanken.dk PRIS111.

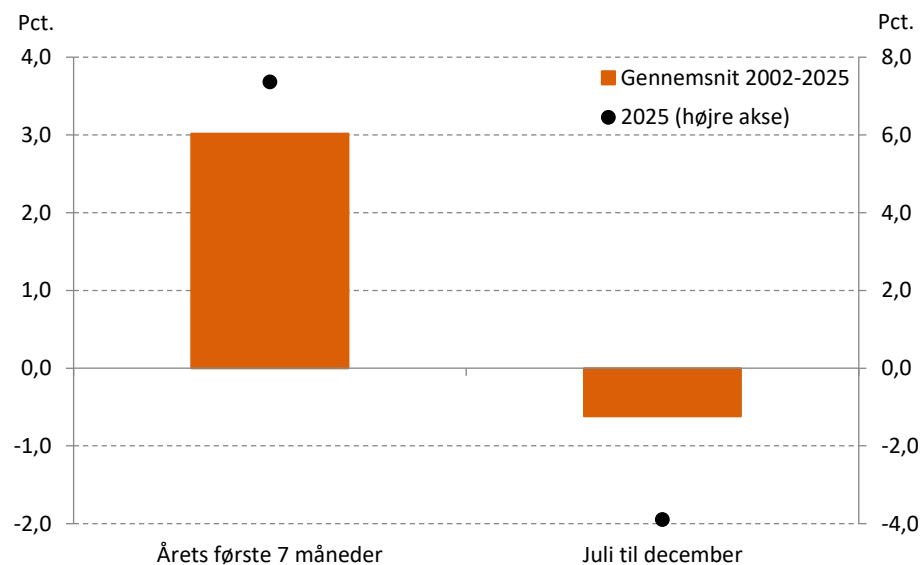
**2002 til 2025:
Gennemsnitlig pris-
vækst 3 pct. til juli**

Sæsonmønstret, som fremgår så forholdsvis klart af selve fødevarerindekset, kan også beregnes i form af prisændringer. Således er priserne i gennemsnit vokset 3 pct. i årets første syv måneder (dvs. fra december året før til juli måned i året) fra 2002 til 2025, jf. figur 3. I 2025 – hvor prisvæksten var forhøjet i starten af året – var dette tal hele 7,4 pct.

.... Juli til december
fald på 0,6 pct. i
gennemsnit

Fra juli til december falder priserne typisk – i gennemsnit med 0,6 pct. i perioden 2002 til 2025. Igen skiller 2025 sig ud med et prisfald på knap 4 pct. i den pågældende periode. Et sådant fald er dog bestemt ikke uhørt i de senere år – i 2023 faldt fødevarepriserne med over 5 pct. fra juli til december. Også i 2022 og 2024 var faldet mærkbart, selvom priserne havde klar trend opad. Den kraftige inflation siden 2022 medfører dermed også et større sæsonmæssigt sving, ser det ud til.

Figur 3 Gennemsnitlig vækst i fødevareprisindekset

Anm.: Søjlerne viser et simpelt gennemsnit af prisvæksten fra januar til juli hhv. fra juli til december i hvert år fra 2002 til 2025.
Kilde: Egne beregninger på Statistikbanken PRIS111.

Seneste fald viser
mest sæson – ikke
underliggende fald

Det er derfor langt fra sikkert, at de seneste fald afspejler et reelt, underliggende fald i fødevarepriserne. En stor del af faldet skal tilskrives de sæsonmæssige mønstre. Målt ift. 12 måneder tidligere – som er det inflationsmål, som Danmarks Statistik typisk anvender – er fødevarepriserne vokset med over 3 pct. det seneste år.

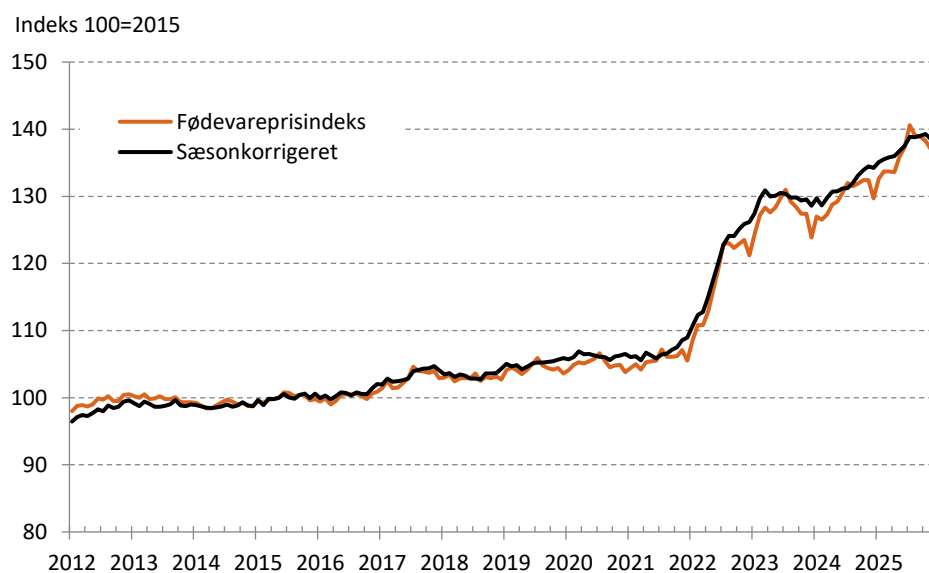
Korrigeret for
sæson er seneste
fald på 0,4 pct.

Når man rapporterer inflationen 12 måneder tilbage, går det langsomt før nye udviklinger slår igennem. Men bruger man månedstal, skal der tages hensyn til støj og sæsonudsving. De sæsonmæssige udsving kan der korrigeres for med databehandling, men generelt gælder, at denne type af beregninger er usikre i endepunkterne, og skal fortolkes forsigtigt. Baseret på Krakas sæsonkorrektur af det samlede fødevareindeks, som er gengivet i figur 4, var faldet i fødevareprisindekset fra juli til december 2025 på ca. 0,4 pct., ikke knap 4 pct., som den rå dataserie indikerer. Renset for sæsonmønstre har der altså endnu ikke været et nævneværdigt prisfald på fødevarer i Danmark.

Priserne kan falde i
2026 – men sæson
vil trække op til juli

At et nævneværdigt prisfald i fødevarer ikke har manifesteret sig i data endnu, er naturligvis ikke ensbetydende med, at fødevarepriserne ikke kan falde i 2026. Pointen om at faldet i slutningen i 2025 først og fremmest er sæsonbetonet, peger ikke frem mod udviklingen i 2026 andet end at vi alt andet lige vil forvente, at sæsonmønstret vil fortsætte – dvs. stigende priser frem mod juli og så lavere vækst, sandsynligvis fald, resten af året. Men underliggende trends kan naturligvis ændre på dette.

Figur 4 Fødevareprisindeks inkl. sæsonkorrektion

Anm.: Egen sæsonkorrektion via et X-13 ARIMA SEATS modul i R.

Kilde: Egne beregninger pba. af statistikbanken.dk PRIS111.

**Fødevarerprisvækst
7 pct. årligt siden
2022 – var 1 pct. før**

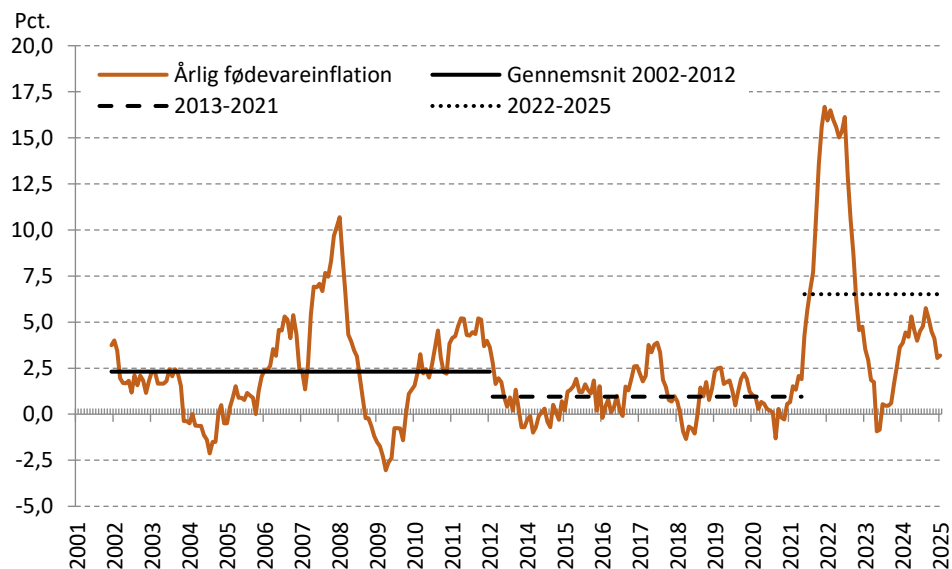
**Lav, stabil vækst er
undtagelsen – store
udsving historisk**

3. Fødevarerpriser svinger ofte meget – men vokser i snit mindre end løn

De seneste års kraftige prisvækst i fødepriserne er usædvanlig. Ikke mindst er det en kraftig omvæltning set ift. den udvikling, som var set i årene op til 2022. I årene 2013 til 2021 var den årlige inflation i fødevarerpriserne i gennemsnit 1 pct. I 2022 nåede den årlige prisvækst pludselig over 15 pct., og som gennemsnit er priserne vokset 6,5 pct. årligt i årene 2022 til 2025 jf. figur 5.

Historisk er det dog ikke uhørt med markante udsving i fødevarerinflationen. I 2008, lige inden den finansielle krise kulminerede i et økonomisk tilbageslag, nåede den årlige prisvækst kortvarigt over 10 pct. Priserne faldt derefter kortvarigt, for igen at stige betydeligt igen frem til begyndelsen af 2013, hvor en periode med relativt lav og relativt stabil prisvækst indfandt sig. I hele perioden 2002-2025 er fødevarerpriserne i gennemsnit vokset med lige under 2,5 pct. om året – omtrent identisk til gennemsnittet i de første ti år af perioden.

Figur 5 Inflationen i fødevarer

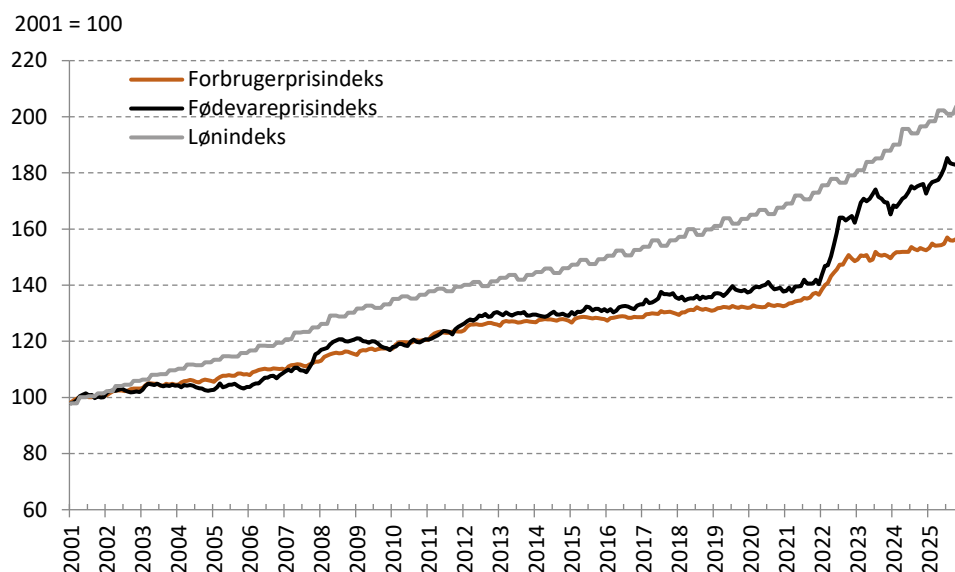

Kilde: Egne beregninger pba. Statistikbanken PRIS111.

**Indtil 2022 fulgte
fødevarerpriser øvrig
inflation**

2,5 pct. om året er højere end den samlede inflation, som har været på ca. 1,8 pct. om året i 2002-2025. Dette skal dog helt overvejende tilskrives de seneste års udvikling. Frem mod slutningen af 2021 var der kun meget begrænset forskel i væksten i prisindekset på fødevarer og den samlede vækst siden 2001, jf. figur 6.

Figur 6 Forbruger- og fødevarerpriser ift. lønudviklingen

Anm.: Lønindeks er konstrueret ud fra kvartalsvise væksttal fra Dansk Arbejdsgiverforenings Konjunkturstatistik siden 1995.
 Kilde: Egne beregninger pba. Statistikbanken PRIS111 og Dansk Arbejdsgiverforening.

Fødevarer er dog vokset mindre end løn over lang tid

Fødevarerne er altså blevet dyrere end varer og tjenester generelt set – også i et længere perspektiv. Målt reelt, dvs. sat i forhold til, hvor meget lønnen er vokset, er fødevarer dog fortsat billigere nu, end de var i begyndelsen af årtusindet. Den årlig vækst i lønnen har ifølge DA's konjunkturstatistikker været på omkring 3 pct. om året i gennemsnit. Målt ved hvor mange timer en gennemsnitlig beskæftiget skal arbejde, for at fylde indkøbskurven, er velstanden altså steget.

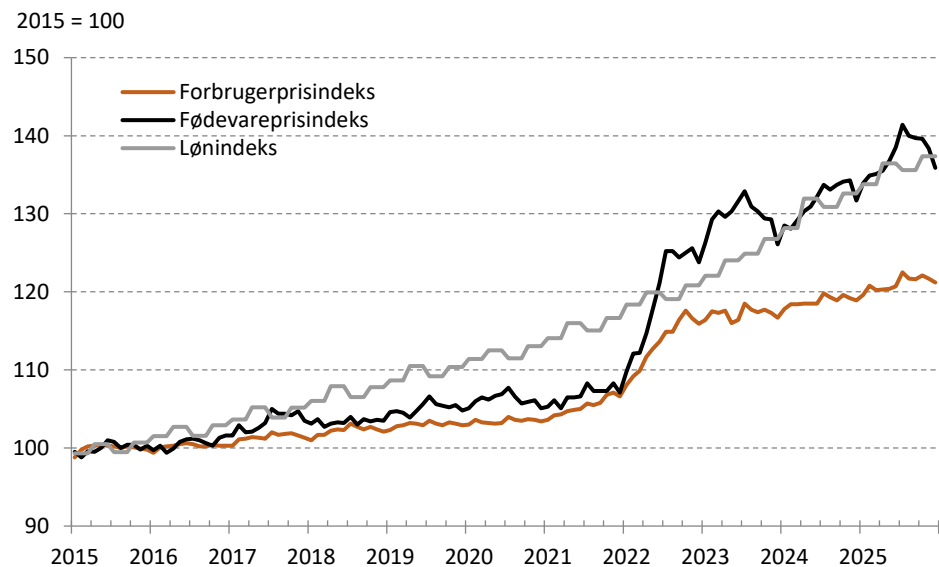
Lige mange arbejdstimer for indkøbskurv i 2015 og 2025

Det er dog de færreste, som reelt kan huske 15 eller 20 år tilbage, så disse betragtninger kan betyde mindre for den opfattelse, borgerne har af priserne. Ser man i stedet på forholdet mellem udvikling i løn, priser og fødevarerpriser siden 2015, så kan man se, at vækst i fødevarerpriser omtrent matcher lønudviklingen. Målt i timers arbejde for en gennemsnitlig beskæftiget koster en indkøbskurv altså groft sagt omtrent det samme i slutningen af 2025, som den gjorde i 2015, jf. figur 7.

Realløn vokset siden 2015 pga. øvrigt forbrug

Der har dog været en betydelig reallønsfremgang samlet set i perioden, da det samlede prisindeks er vokset mindre end fødevarerpriserne. Den enkelte beskæftigede bør derfor i princippet have bedre råd til at forbruge i en bred forstand end for 10 år siden. Siden 2015 er DA's lønindeks vokset ca. 37 pct., mens det generelle forbrugerprisindeks er vokset ca. 22 pct.

Figur 7 Forbruger- og fødevarerpriser ift. lønudviklingen siden 2015

Anm.: Lønindeks er konstrueret ud fra kvartalsvise væksttal fra Dansk Arbejdsgiverforenings Konjunkturstatistik siden 1995.
 Kilde: Egne beregninger p.b. Statistikbanken PRIS111 og Dansk Arbejdsgiverforening.

Fødevarer steget mere end løn i årene derefter

Oplevelsen af at lønnen dækker de stigende fødevarerpriser afhænger dog i høj grad af hvilket år, der bruges som sammenligningsgrundlag. Sammenlignes 2025 fx med år 2018, så vil borgerne opleve at priserne på fødevarer er steget mærkbart mere end lønnen, jf. figur 8. Også forskellen mellem lønvækst og samlet forbrugerprisvækst er mindre gunstig for en gennemsnitlig beskæftiget i årrækken frem til det markante prishop i 2022. Dog gælder det for alle årene, at væksten i lønnen overstiger væksten i forbrugerprisindekset frem til 2025.

Nogle er hårdt ramt selvom lønvæksten slår inflationen

At lønnen for en gennemsnitlig beskæftiget er vokset mere end inflationen samlet set, betyder naturligvis ikke, at borgere ikke kan være hårdt ramt. For det første er prisindeks fra Danmarks Statistik baseret på en gennemsnitsbetragtning over alle forbrugere. Da folk kan have et meget forskelligt sammensat forbrug, og nogle forbruger mange af de fødevarer, som er steget ekstra voldsomt i pris, kan den enkelte opleve prisvæksten meget forskelligt fra andre – og fra de gennemsnitlige tal.

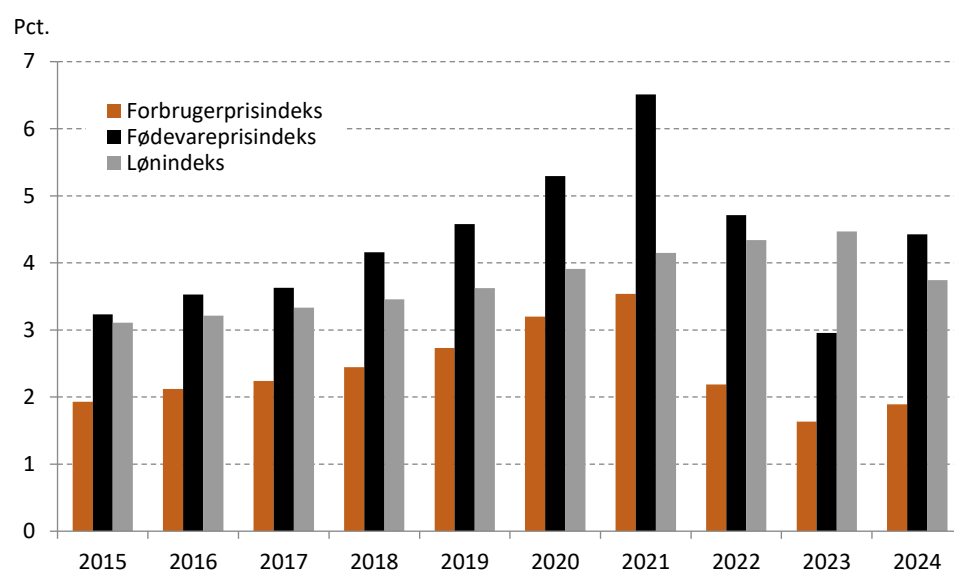
... særligt personer på overførselsindkomst er udsat

Dertil kommer, at alles indkomst naturligvis ikke vokser med den gennemsnitlig lønvækst. Som påpeget i en nylig analyse fra Rockwool Fondens forskningsenhed, så har lønmodtagerne ganske vist indhentet den tabte købekraft, men overførselsmodtagerne målt ift. 2020 skal vente helt til 2029, før købekraften er genoprettet.¹ Det skyldes de forsinkelsesmekanismer, der er indbygget i overførselssystemet, samt politisk vedtaget mindreregulering af overførselsindkomsterne.

Især de som bruger meget på fødevarer, er hårdt ramt

Hvis overførselsmodtagerne samtidig har en større andel af deres forbrug, der går til fødevarer, forstærkes effekten, da den inflation de har oplevet, så vil være stærkere end den gennemsnitlige person – da fødevarerpriserne er vokset markant mere end priserne generelt siden 2021. Der kan derfor være befolkningsgrupper, som fortsat er væsentligt dårligere stillet privatøkonomisk, end de var før 2022.

¹ Se Kühl (oktober 2025): <https://rockwoolfonden.dk/udgivelser/loenmodtagerne-har-indhentet-tabt-koebekraft-modtagere-af-overfoerselsindkomster-maa-vente-til-2029/>

Figur 8 Forskel i årlig vækst til 2025 i forbrugerpriser, fødevarepriser og løn siden året

Anm.: Lønindeks er konstrueret ud fra kvartalsvise væksttal fra Dansk Arbejdsgiverforenings Konjunkturstatistik siden 1995.
Kilde: Egne beregninger pba. Statistikbanken PRIS111 og Dansk Arbejdsgiverforening.